

Poznać przeszłość

Plan wynikowy dla klasy 2 liceum i technikum

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania Podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
Rozdział I. Epoka odrodzenia			
Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none">Przyczyny wielkich odkryć geograficznychWyprawy PortugalczykówOdkrycia HiszpanówZnaczenie wielkich odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none">– stosuje pojęcie <i>karawela</i>– lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawy odkrywcze Bartolomeu Diasa (1488), Krzysztofa Kolumba (1492), Vasco da Gamy (1497–1498), Ferdynanda Magellana (1519–1522)– identyfikuje postacie Bartolomeu Diasa, Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana– wskazuje na mapie zasięg kolonialnych posiadłości Portugalczyków i Hiszpanów– przedstawia osiągnięcia Bartolomeu Diasa, Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana– wymienia przyczyny i uwarunkowania organizowania wielkich odkryć geograficznych– przedstawia przebieg pierwszej wyprawy Krzysztofa Kolumba– opisuje przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana– wyjaśnia, na czym polegało przełomowe znaczenie wypraw Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba i Ferdynanda Magellana– wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none">– stosuje pojęcie <i>karaka</i>– lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę odkrywczą Vasco Núneza de Balboa (1513), założenie pierwszej posiadłości portugalskiej w Afryce (1415), postanowienia traktatu w Tordesillas (1494)– identyfikuje postacie Vasco Núneza de Balboa, Juana Sebastiána Elcaño, Amerigo Vespucciego– wyjaśnia wpływ kryzysu gospodarczego w końcu XV w. na organizację wypraw odkrywczych– wyjaśnia, dlaczego przyrządy nawigacyjne i nowe rodzaje okrętów były szczególnie ważne podczas wypraw oceanicznych– przedstawia rolę Izabeli Kastylijskiej i Ferdynanda Aragońskiego w organizowaniu wypraw do Nowego Świata– wyjaśnia, na czym polegała wymiana pomiędzy Starym a Nowym Światem– porównuje przebieg wypraw odkrywczych Portugalczyków i Hiszpanów– wyjaśnia znaczenie wyprawy Amerigo Vespucciego dla ekspansji kolonialnej Europejczyków– charakteryzuje przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy– ocenia skutki wielkich wypraw odkrywczych dla Europejczyków
Podboje kolonialne	<ul style="list-style-type: none">Cywilizacje prekolumbijskiePoczątki konkwisty w	<ul style="list-style-type: none">– stosuje pojęcia <i>konkwista</i>, <i>konkwistador</i>, <i>korsarstwo</i>, <i>metropolia</i>, <i>faktoria</i>, <i>handel trójkątny</i>	<ul style="list-style-type: none">– stosuje pojęcia <i>Ameryka Łacińska</i>, <i>Kreole</i>– lokalizuje w czasie zakaz czynienia niewolników z Indian

	<p>Ameryce</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podbój imperium Inków • Imperium portugalskie • Skutki ekspansji kolonialnej • Handel kolonialny 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni podboje Hernána Cortésa (1519–151), Francisca Pizarra (1530–1533) – identyfikuje postacie Hernána Cortésa, Francisca Pizarra – przedstawia osiągnięcia Hernána Cortésa, Francisca Pizarra, Francisca Drake’a – wskazuje na mapie zasięg kolonialnych imperiów Hiszpanii i Portugalii – wymienia cywilizacje prekolumbijskie – identyfikuje zabytki charakterystyczne dla kultur prekolumbijskich, takie jak pismo, piramidy schodkowe – przedstawia przebieg podbojów Hernána Cortésa i Francisca Pizarra – wyjaśnia, na czym polegał tzw. handel trójkątny – wymienia skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków 	<p>(1543)</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni odkrycie Brazylii przez Portugalczyków (1500) – identyfikuje postacie Montezumy, Atahualpy, Tupaca Amaru – lokalizuje cywilizacje prekolumbijskie w czasie i przestrzeni – omawia osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich – przedstawia osiągnięcia Pedra Cabrala – przedstawia etapy hiszpańskich i portugalskich podbojów kolonialnych – omawia organizację i funkcjonowanie kolonialnego imperium portugalskiego – wyjaśnia przyczyny sukcesów konkwistadorów w Nowym Świecie – omawia zmiany w handlu wywołane europejską ekspansją kolonialną – charakteryzuje skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy – ocenia skutki ekspansji kolonialnej dla Europejczyków i ludów kolonizowanych – ocenia postępowanie Europejczyków wobec rdzennych mieszkańców Ameryki
<p>Przemiany społeczno-gospodarcze w XVI wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój miastw Europie Zachodniej • Początki kapitalizmu • Dualizm gospodarczy 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>urbanizacja, bank, kapitalizm, system nakładczy, manufaktura, dom bankiersko-kupiecki, giełda, inflacja, płodozmian, dualizm gospodarczy, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, folwark, pańszczyzna</i> – wskazuje na mapie podział Europy będący konsekwencją dualizmu w rozwoju gospodarczym kontynentu – przedstawia zmiany demograficzne, jakie zaszły w Europie w XVI w. – omawia zmiany, jakie zaszły w europejskim handlu w XVI w. – wymienia czynniki decydujące o powstaniu gospodarki wczesnokapitalistycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>weksel, latyfundium, ogradzanie</i> – wyjaśnia, dlaczego rozwój miast w Europie przebiegał nierównomiernie – porównuje różne sposoby produkcji w czasach nowożytnych (warsztat rzemieślniczy, system nakładczy, manufaktura) – charakteryzuje czynniki, które zdecydowały o powstaniu gospodarki wczesnokapitalistycznej – wyjaśnia, jakie skutki gospodarcze i społeczne miało ogradzanie w Anglii – wyjaśnia, dlaczego w Europie Środkowo-Wschodniej wykształcił się inny niż w Europie Zachodniej model funkcjonowania gospodarki – porównuje rozwój gospodarczy dwóch sfer ekonomicznych

		<p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do zjawiska dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w.</p> <p>– omawia rozwój gospodarczy Europy zachodniej w XVI w.</p> <p>– przedstawia funkcjonowanie gospodarki w Europie Środkowo-Wschodniej w XVI w.</p>	<p>XVI-wiecznej Europy</p> <p>– ocenia skutki gospodarcze i społeczne dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w.</p>
Kultura i sztuka renesansu	<ul style="list-style-type: none"> • Początki odrodzenia • Literatura odrodzenia • Nauka w okresie odrodzenia • Architektura czasów odrodzenia • Sztuka renesansu 	<p>– stosuje pojęcia <i>odrodzenie (renesans)</i>, <i>humanizm</i>, <i>mecenat</i>, <i>rewolucja naukowa</i>, <i>teoria heliocentryczna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie renesans w Europie (II poł. XV – XVI w.), wynalezienie druku (ok. 1455)</p> <p>– identyfikuje postacie Mikołaja Kopernika, Michała Anioła, Leonarda da Vinci, Williama Szekspira, Sandro Botticellego, Tycjana, Rafaela Santiago</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Mikołaja Kopernika, Michała Anioła, Leonarda da Vinci</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne architektury, malarstwa i rzeźby epoki renesansu</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miało upowszechnienie się druku dla rozwoju kultury i nauki</p> <p>– identyfikuje zabytki architektury i sztuki renesansu</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne literatury odrodzenia</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja naukowa doby renesansu</p> <p>– wyjaśnia, czym charakteryzował się tzw. człowiek renesansu</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>makiawelizm, manieryzm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie pierwsze wydanie <i>O obrotach sfer niebieskich</i> Mikołaja Kopernika (1543)</p> <p>– identyfikuje postacie Francesca Petrarcki, Dantego Alighieri, Giovanniego Boccaccia, Donato Bramante, Albrechta Dürera, El Greca, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Niccola Machiavellego, Jeana Bodina, Thomasa More’a, François Rabelaisa, Miguela de Cervantesa, Miguela Serveta, Andreasa Vessaliusa, Paracelsusa, Donatella, Loena Alberti, Jana van Eycka, Rogera van der Weydena, Hironimusa Boscha, Hansa Memlinga, Lucasa Cranacha Starszego, Hansa Holbeina Młodszy, Pietera Breugela Starszego, Sofonisby Anguissola</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Niccola Machiavellego, Jeana Bodina, Thomasa More’a</p> <p>– przedstawia wpływ idei humanizmu na rozwój kultury i sztuki odrodzenia</p> <p>– omawia idee polityczne upowszechnione przez pisarzy politycznych renesansu</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sztuka renesansu nawiązywała do osiągnięć antyku</p> <p>– porównuje architekturę i sztukę renesansu do osiągnięć epok poprzedzających odrodzenie – porównuje rozwój sztuki i literatury renesansu w różnych krajach europejskich</p> <p>– ocenia dorobek sztuki i literatury doby renesansu</p>
Reformacja w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny reformacji • Luter i początek reformacji • Luteranizm • Wojny religijne 	<p>– stosuje pojęcia <i>reformacja</i>, <i>luteranizm</i>, <i>kalwinizm</i>, <i>anglikanizm</i>, <i>zbór</i>, <i>protestanci</i>, <i>sekularyzacja</i>, <i>predestynacja</i>, <i>akt supremacji</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wystąpienie Marcina Lutra</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>anabaptyzm</i>, <i>związek szmalkaldzki</i>, <i>purytanizm</i>, <i>tumul</i></p> <p>– lokalizuje w czasie ogłoszenie tzw. Konfesji Augsburskiej (1530), sekularyzację Prus Książęcych (1525), przyjęcie</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kalwinizm • Anglikanizm • Nastęstwa reformacji 	<p>(1517), wojnę chłopską w Niemczech (1524–1526), ogłoszenie aktu supremacyjnego (1534), zawarcie pokoju augsburskiego (1555)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII, Tomasa Müntzera – wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych w Europie w XVI w. – przedstawia osiągnięcia Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII – wymienia przyczyny reformacji – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazek druku wpłynął na rozprzestrzenienie się idei reformacyjnych – przedstawia okoliczności i konsekwencje wystąpienia Marcina Lutra – omawia zasady luteranizmu, kalwinizmu i anglikanizmu – przedstawia przyczyny, postulaty i skutki wojny chłopskiej w Niemczech – wyjaśnia, jakie były skutki reformacji dla Europy 	<p>nazwy protestanci (1529)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Karola V, Albrechta Hohenzollerna, Ulricha Zwingliego, Jana Wiklefa, Jana Husa, Filipa Melanchtona, Miguela Serveta – opisuje proces rozprzestrzeniania się luteranizmu i kalwinizmu w Europie – omawia przyczyny i skutki wojen religijnych w Niemczech – wyjaśnia, co odróżniało religijność protestancką od katolickiej – przedstawia organizację kościoła kalwińskiego – omawia okoliczności powstania kościoła anglikańskiego – omawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania reformacji – przedstawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe następstwa reformacji – porównuje zasady nowych wyznań: luteranckiego, kalwińskiego i anglikańskiego – ocenia społeczne i polityczne skutki reformacji
Kontrrreformacja	<ul style="list-style-type: none"> • Reforma katolicka i kontrrreformacja • Sobór trydencki • Inkwizycja i cenzura • Wojny religijne • Jezuici • Zmiany w religijności i soborze trydenckim 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>kontrrreformacja</i>, <i>inkwizycja</i>, <i>indeks ksiąg zakazanych</i>, <i>reforma katolicka</i>, <i>hugenoci</i>, <i>jezuici</i> – lokalizuje w czasie powstanie zakonu jezuitów (1534), odnowienie Świętej Inkwizycji (1542), obrady soboru trydenckiego (1545–1563), utworzenie indeksu ksiąg zakazanych (1559), noc św. Bartłomieja (1572), ogłoszenie Edyktu nantejskiego (1598) – identyfikuje postacie Małgorzaty Walezjuszki, Henryka Burbona – wymienia działania podjęte przez Kościół katolicki wobec reformacji – przedstawia instytucje powołane przez Kościół katolicki do walki z reformacją oraz metody ich działania – przedstawia osiągnięcia Ignacego Loyoli – przedstawia decyzje soboru trydenckiego – wyjaśnia, jaką rolę odegrał zakon jezuitów w walce z reformacją 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>gezowie</i> – lokalizuje w czasie wojnę w Niderlandach (1566–1648) – identyfikuje postacie Katarzyny Medycejskiej, Filipa II, Wilhelma Orańskiego, Giordana Bruna, Tomasa de Torquemady, Andrzeja Boboli – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny religijnej w Niderlandach – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – omawia zamiany w religijności katolickiej po soborze trydenckim – rozstrzyga, które spośród działań podjętych w celu zahamowania reformacji były najbardziej skuteczne – omawia przyczyny, przebieg i skutki rywalizacji katolików z hugenotami we Francji – ocenia rolę soboru trydenckiego w realizacji reformy katolickiej – ocenia stosunek Kościoła katolickiego do reformacji

Potęgi europejskie w XVI wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Wojny włoskie • Podboje tureckie w Europie • Konflikt hiszpańsko-angielski • Wzrost potęgi Moskwy 	<p>– stosuje pojęcie <i>Wielka Armada, janczarzy, opricznina</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni klęskę Wielkiej Armady (1588), bitwę pod Lepanto (1571)</p> <p>– identyfikuje postacie Sulejmana Wspaniałego, Iwana IV Groźnego</p> <p>– wyjaśnia, jakie były przyczyny rywalizacji francusko-habsburskiej i habsbursko-angielskiej</p> <p>– przedstawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Iwana IV Groźnego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywała opricznina w państwie moskiewskim</p>	<p>– lokalizuje w czasie wojny włoskiej (1494–1559)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Pawią (1525), bitwę pod Mohaczem (1526), rzeź mieszkańców Nowogrodu Wielkiego (1570)</p> <p>– identyfikuje postacie Franciszka I, Karola V Habsburga, Filipa II, Elżbiety I, Ludwika II Jagiellończyka, Marii Tudor, Marii Stuart, Jermaka Timofiejewicza</p> <p>– opisuje przebieg wojen włoskich i ich konsekwencje</p> <p>– przedstawia sukcesy i porażki imperium osmańskiego podczas prób podbojów w XVI w.</p> <p>– omawia przebieg konfliktu hiszpańsko-angielskiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa moskiewskiego miał podbój Syberii</p> <p>– ocenia znaczenie panowania Iwana Groźnego dla państwa moskiewskiego</p>
Rozdział II. „Złoty wiek” Rzeczypospolitej			
Polityka międzynarodowa ostatnich Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> • Panowanie Jana Olbrachta i Aleksandra Jagiellończyka • Panowanie Zygmunta I Starego • Walka o wpływy nad Bałtykiem 	<p>– stosuje pojęcie <i>hołd pruski, Dominium Maris Baltici</i></p> <p>– lokalizuje w czasie zjazdu wiedeńskiego (1515), wojnę pruską (1519–1521), hołd pruski (1525), I wojnę północną (1563–1570)</p> <p>– identyfikuje postacie Jana Olbrachta, Aleksandra Jagiellończyka, Zygmunta Starego, Bony Sforzy, Albrechta Hohenzollerna, Zygmunta Augusta</p> <p>– wskazuje główne kierunki polityki zagranicznej Zygmunta Starego</p> <p>– przedstawia polityczne konsekwencje hołdu pruskiego</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta</p> <p>– omawia politykę bałtycką prowadzoną przez Zygmunta Augusta</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki I wojny północnej</p> <p>– opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego w XVI w.</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Komisja Morska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie pokoju wieczystego z Turcją (1533), hołd Gottharda Kettlera (1561), pokój w Szczecinie (1570)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę na Mołdawię (1497), bitwę pod Koźminem (1497), bitwę pod Orszą (1514), bitwę pod Obertynem (1531)</p> <p>– identyfikuje postacie Stefana Wielkiego, Iwana III Srogięgo, Maksymiliana I, Gottharda Kettlera</p> <p>– omawia przyczyny i skutki wypraw Jana Olbrachta na Mołdawię</p> <p>– przedstawia politykę zagraniczną Aleksandra Jagiellończyka</p> <p>– opisuje stosunki polsko-habsburskie za panowania Zygmunta Starego</p> <p>– przedstawia konsekwencje konfliktów zbrojnych toczonych przez Zygmunta Starego z Moskwą, Krzyżakami, Mołdawią i Turcją</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach Jagiellonowie utracili wpływy w Czechach i na Węgrzech</p> <p>– przedstawia okoliczności sekularyzacji Inflant</p>

			<ul style="list-style-type: none"> – ocenia stosunki Polski z sąsiadami na przełomie XV i XVI w. – ocenia, czy władcy Polski dostrzegali zagrożenie ze strony Prus – ocenia działalność polityczną Zygmunta Augusta
Demokracja szlachecka	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia szlachty • Początki parlamentaryzmu • Stan szlachecki • Ruch egzekucyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, senat, sejmik, konstytucja, sejm zwyczajny, sejm nadzwyczajny, elekcyjność tronu, magnateria, szlachta średnia, rokosz, ruch egzekucyjny, wojsko kwarciane – lokalizuje w czasie przywilej koszycki (1374), przywileje jedlnieńsko-krakowskie (1430i 1433), przywileje cerekwicko-nieszawskie (1454), pierwszy sejm walny (1468), przywilej radomski (1505), sejm egzekucyjny (1562–1563) – identyfikuje postacie Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta – wyjaśnia, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jaką rolę w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej w Polsce odegrała konstytucja <i>Nihil novi</i> – wymienia instytucje polskiego parlamentaryzmu – omawia skład i kompetencje stanów sejmujących wchodzących w skład sejmu walnego – opisuje kompetencje sejmu walnego – wyjaśnia, jaką rolę w polskim parlamentaryzmie pełniły sejmiki – przedstawia osiągnięcia ruchu egzekucyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>nobilitacja, szlachta zagrodowa, szlachta gołota, królewszczyzny, elekcja vivente rege</i> – lokalizuje w czasie przywilej czerwiński (1422), warecki (1423), piotrkowski (1496), przywilej mielnicki (1501), wojnę kokoszą (1537) – identyfikuje postać Mikołaja Sienickiego – przedstawia przyczyny wzrostu znaczenia szlachty w XVI w. – omawia najważniejsze przywileje nadane polskiej szlachcie przez królów – przedstawia rodzaje sejmików szlacheckich – omawia rodzaje sejmów – charakteryzuje uwarstwienie stanu szlacheckiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla szlachty miało sprawowanie urzędów – charakteryzuje rolę szlachty w społeczeństwie Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegała specyfika rozwiązań ustrojowych przyjętych w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jakie były przyczyny narodzin ruchu egzekucyjnego – wskazuje cele ruchu egzekucyjnego – ocenia funkcjonowanie demokracji szlacheckiej
Reformacja i kontrreformacja w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Luteranizm w Polsce • Wzrost popularności kalwinizmu • Bracia polscy i bracia czescy • Tolerancja religijna • Czasy kontrreformacji • Unia brzeska 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>bracia polscy (arianie), konfederacja warszawska, unia brzeska</i> – lokalizuje w czasie ugodę sandomierską (1570), konfederację warszawską (1573), unię brzeską (1596) – identyfikuje postacie Fausta Socyna, Piotra Skargi – wymienia wyznania reformowane i mniejszości wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w. – wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych i mniejszości wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>bracia czescy, dysydenci, unicy, dyzunicy</i> – lokalizuje w czasie rozłam kalwinów i arian (1562–1565, sprowadzenie jezuitów do Polski (1564) – identyfikuje postać Stanisława Hozjusza, Jana Łaskiego (młodszeo), Piotra z Goniądza, Jakuba Wujka – wyjaśnia, z jakich powodów ludność różnych narodowości oraz wyznań i religii osiedlała się w Rzeczypospolitej – przedstawia rozwój luteranizmu w Polsce – omawia rozwój kalwinizmu w Polsce

		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia działania Kościoła katolickiego podejmowane w Rzeczypospolitej w ramach kontrreformacji – omawia akty prawne kształtujące tolerancję wyznaniową w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, dlaczego Rzeczypospolitą nazywano państwem bez stosów – charakteryzuje reakcję Kościoła katolickiego na postępy reformacji w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady wiary, przekonania i działalność braci polskich – przedstawia, w jakich okolicznościach zawarto unię brzeską – omawia konsekwencje unii brzeskiej – wyjaśnia, jaki stosunek mieli polscy władcy do rozprzestrzeniania się wyznań reformowanych – wyjaśnia, w jaki sposób ustrój Polski wpływał na rozwój reformacji – ocenia tolerancję wyznaniową w Polsce
<p>Spółeczeństwo i gospodarka Rzeczypospolitej w XVI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo Rzeczypospolitej • Miasta i rzemiosło • Handel gdański • Folwarki i pańszczyzna 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>burmistrz, ława, trzeci ordynek, poddaństwo, pańszczyzna</i> – charakteryzuje strukturę społeczną Rzeczypospolitej – przedstawia sposób funkcjonowania miast w Rzeczypospolitej – omawia rozwój rzemiosła i handlu w Rzeczypospolitej w XVI w. – wyjaśnia, z czego wynikała wyjątkowa pozycja gospodarcza Gdańska w Rzeczypospolitej – przedstawia cechy charakterystyczne gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej – omawia położenie chłopów w gospodarce folwarczno-pańszczyźnianej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>ludzie luźni, partacz, majstersztyk, monopol propinacyjny</i> – lokalizuje w czasie statut warecki (1423), przywilej piotrkowski (1496), wprowadzenie minimalnego wymiaru pańszczyzny (1520) – omawia rozwój miast w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, dlaczego miasta w Rzeczypospolitej miały słabszą pozycję niż ośrodki miejskie na zachodzie Europy – omawia sposób funkcjonowania cechów w Rzeczypospolitej szlacheckiej – omawia rolę Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej w XVI w.– przedstawia przyczyny rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta tworzyła folwarki – przedstawia sposób funkcjonowania folwarku szlacheckiego – ocenia gospodarczą rolę Gdańska w XVI w. – ocenia polską specyfikę w zakresie struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim
<p>Rzeczpospolita Obojga Narodów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W czasach unii personalnej • Unia lubelska • Rzeczpospolita po unii lubelskiej • Wieloetniczna Rzeczpospolita 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>unia realna, bojarzy, polonizacja</i> – lokalizuje w czasie unię lubelską (1569) – identyfikuje postać Zygmunta Augusta – wskazuje na mapie terytoria wcielone do Korony w 1569 r., Rzeczpospolitą Obojga Narodów, terytoria wspólne dla Korony i Litwy – przedstawia osiągnięcia Zygmunta Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Mikołaja „Czarnego” Radziwiłła – przedstawia relacje polsko-litewskie w czasach unii personalnej – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt August dążył do unii realnej z Litwą – przedstawia stosunek Litwinów do unii realnej – omawia strukturę administracyjną Rzeczypospolitej Obojga

		<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg sejm lubelskiego w 1569 r. – wymienia postanowienia unii lubelskiej – przedstawia skutki zjednoczenia Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego – opisuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia, na czym polegała polonizacja i jakie były jej skutki 	<p>Narodów</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację etniczną i wyznaniową w Rzeczypospolitej Obojga Narodów – ocenia skutki unii lubelskiej – ocenia geopolityczną sytuację Rzeczypospolitej Obojga Narodów
Pierwsza wolna elekcja	<ul style="list-style-type: none"> • Pierwsze bezkrólewie • Kandydaci do polskiej korony • Przebieg pierwszej elekcji • Artykuły henrykowskiej <i>pacta conventa</i> • Henryk Walezyna polskim tronie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>wolna elekcja, sejm konwokacyjny, elekcja viritum, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i> – lokalizuje w czasie pierwszą wolną elekcję (1573), ucieczkę Henryka Walezego (1574) – identyfikuje postacie Anny Jagiellonki, Henryka Walezjusza – opisuje przebieg pierwszej wolnej elekcji – wymienia etapy wyboru króla podczas wolnej elekcji – wymienia postanowienia artykułów henrykowskich – wyjaśnia, jakie znaczenie ustrojowe miały artykuły henrykowskie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>interrex, konfederacja kapturowa, sejmik kapturowy, sąd kapturowy</i> – lokalizuje w czasie śmierć Zygmunta Augusta (1572) – identyfikuje postacie Jakuba Uchańskiego, Iwana IV Groźnego, Jana III Wazę, Albrechta II Hohenzollerna, Ernesta Habsburga – omawia sytuację w Rzeczypospolitej w okresie pierwszego bezkrólewia – wymienia i charakteryzuje kandydatów do korony polskiej w 1573 r. – opisuje panowanie Henryka Walezego – ocenia panowanie Henryka Walezego w państwie polsko-litewskim
Panowanie Stefana Batorego	<ul style="list-style-type: none"> • Drugie bezkrólewie i podwójna elekcja • Konflikt Stefana Batorego z Gdańskiem • Reformy wewnętrzne Stefana Batorego • Rozprawa z Moskwą • Król i kanclerz – rola i znaczenie Jana Zamojskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>piechota wybraniecka</i> – lokalizuje w czasie elekcję Stefana Batorego (1575) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wojnę Stefana Batorego z Rosją (1579–1582) – lokalizuje w czasie i przestrzeni rozejm w Jamie Zapolskim (1582) i jego postanowienia – identyfikuje postacie Stefana Batorego, Anny Jagiellonki, Jana Zamojskiego – przedstawia osiągnięcia Stefana Batorego – omawia przyczyny i skutki wojny Stefana Batorego z Rosją – charakteryzuje reformy wewnętrzne przeprowadzone przez Stefana Batorego 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia banicja, infamia – lokalizuje w czasie konflikt Stefana Batorego z Gdańskiem (1576–1577), powstanie Trybunału Koronnego (1578) – lokalizuje w czasie i przestrzeni zdobycie Połocka (1579), zdobycie Wielkich Łuków (1580), zajęcie Pskowa (1581) – identyfikuje postacie Maksymiliana II, Samuela Zborowskiego – przedstawia przebieg drugiej wolnej elekcji – omawia przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem – omawia przebieg wojny Stefana Batorego z Rosją – wyjaśnia, jaką rolę w państwie pełnił Jan Zamojski – podaje przyczyny powstania opozycji wewnętrznej przeciwko Batoremu – ocenia panowanie Stefana Batorego

<p>Kultura i sztuka polskiego renesansu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki odrodzenia na ziemiach polskich • Sztuka renesansowa w Polsce • Nauka okresu renesansu • Szkolnictwo na ziemiach polskich • Literatura renesansowa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>arkada, attyka, arras</i> – lokalizuje w czasie renesansu w Polsce (XVI w.) – identyfikuje postacie Mikołaja Kopernika, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Bony Sforzy, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego – wymienia charakterystyczne cechy architektury renesansowej w Polsce – omawia przykłady zabytków sztuki renesansu w Polsce – charakteryzuje system szkolnictwa na ziemiach polskich – omawia rozwój literatury renesansowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>literatura sowizdrzalska</i> – identyfikuje postacie Filipa Kallimacha, Franciszka Florentczyka, Bartolomea Berecciego, Santiago Gucciego, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera, Tomasza Kłosa, Wojciecha Oczko, Józefa Strusia, Bernarda Moranda, Bernarda Wapowskiego, Marcina Bielskiego, Bartosza Paprockiego, Biernata z Lublina – wyjaśnia, skąd czerpali wzorce polscy zwolennicy idei renesansowych – przedstawia okoliczności, jakie sprzyjały rozprzestrzenianiu się idei renesansowych w Polsce – wyjaśnia, jakim celom służyła literatura społeczno-polityczna czasów renesansu – przedstawia osiągnięcia polskiej nauki w okresie renesansu – wyjaśnia, dlaczego Zamość jest przykładem tzw. miasta idealnego – ocenia osiągnięcia renesansu polskiego – ocenia dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu
<p>Rozdział III. Europa w XVII w.</p>			
<p>Rewolucja angielska i monarchia parlamentarna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anglia na przełomie XVI i XVII w. • Rządy Stuartów • Wojna domowa w Anglii • Dyktatura Cromwella • Restauracja Stuartów • Monarchia parlamentarna 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>monarchia parlamentarna, Armia Nowego Wzoru, Akt nawigacyjny, chwalebna rewolucja</i> – lokalizuje w czasie egzekucję Karola I (1649), ogłoszenie się Olivera Cromwella lordem protektorem (1653), wydanie aktu nawigacyjnego (1651), chwalebny rewolucję (1688), ogłoszenie Deklaracji praw (1689) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wojnę domową w Anglii (1642–1648) – identyfikuje postacie Olivera Cromwella, Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego – wymienia przyczyny rewolucji angielskiej – przedstawia najważniejsze etapy rewolucji w Anglii – wyjaśnia, jaką rolę w przebiegu rewolucji odegrał Oliver Cromwell – wyjaśnia, na czym polegała chwalebna rewolucja – wymienia postanowienia Deklaracji praw 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>gentry, diggerzy, lewellerzy, torysi, wigowie</i> – lokalizuje w czasie obrady Krótkiego Parlamentu (1640), bitwę pod Naseby (1645), restaurację Stuartów (1660), powstanie Wielkiej Brytanii (1707) – identyfikuje postacie Jakuba I Stuarta, Karola II Stuarta, Anny Stuart – przedstawia przemiany gospodarcze i społeczne w Anglii na początku XVII w. – omawia napięcia religijne i polityczne w Anglii w przededniu rewolucji – przedstawia przebieg rewolucji angielskiej – charakteryzuje rolę parlamentu w rewolucji angielskiej – charakteryzuje dyktaturę Olivera Cromwella – wyjaśnia, jakie były cele diggerów, a jakie lewellerów – omawia okoliczności, w jakich doszło do restauracji Stuartów

		– przedstawia skutki rewolucji angielskiej	– ocenia znaczenie rewolucji angielskiej i jej skutków
Wojna trzydziestoletnia	<ul style="list-style-type: none"> • Rzesza Niemiecka przed wybuchem wojny trzydziestoletniej • Okres czeski • Okres duński • Okres szwedzki • Okres francuski • Pokój westfalski • Skutki wojny trzydziestoletniej 	<p>– stosuje pojęcia <i>Unia Protestancka</i>, <i>Liga Katolicka</i>, <i>defenestracja praska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wojnę trzydziestoletnią (1618–1648), powstanie Unii Protestanckiej (1608), powstanie Ligi Katolickiej (1609), defenestrację praską (1618),</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój westfalski (1648) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postać Gustawa II Adolfa</p> <p>– wskazuje na mapie państwa uczestniczące w wojnie trzydziestoletniej</p> <p>– przedstawia przyczyny wojny trzydziestoletniej</p> <p>– wymienia etapy wojny trzydziestoletniej</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w wojnie trzydziestoletniej odegrał Gustaw II Adolf</p> <p>– wymienia postanowienia pokoju westfalskiego</p> <p>– omawia skutki wojny trzydziestoletniej</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>list majestatyczny</i>, <i>edykt restytucyjny</i></p> <p>– lokalizuje w czasie etapy wojny trzydziestoletniej: czeski (1618–1624), duński (1624–1629), szwedzki (1630–1635), francuski (1635–1648)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Białą Górą (1620), bitwę pod Lützen (1632), bitwę pod Rocroi (1643)</p> <p>– identyfikuje postacie Rudolfa II Habsburga, Ferdynanda III Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha, Chrystiana IV, Albrechta von Wallensteina</p> <p>– omawia sytuację w rzeszy Niemieckiej przed wybuchem wojny trzydziestoletniej</p> <p>– opisuje etapy wojny trzydziestoletniej</p> <p>– przedstawia cele, jakie chciały osiągnąć państwa angażujące się w wojnę trzydziestoletnią w kolejnych etapach jej trwania</p> <p>– ocenia skutki wojny trzydziestoletniej</p> <p>– ocenia znaczenie wojny trzydziestoletniej dla dziejów Europy w XVII w.</p>
Absolutyzm we Francji	<ul style="list-style-type: none"> • Początki rządów Burbonów • Francja kardynała Richelieu • Rządy kardynała Mazarina • Rządy osobiste Ludwika XIV • Colbert i merkantylizm • Francuska polityka zagraniczna 	<p>– stosuje pojęcia <i>intendent</i>, <i>Stany Generalne</i>, <i>absolutyzm</i>, <i>merkantylizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie rządy kardynała Armanda de Richelieu (1624–1642), rządy osobiste Ludwika XIV (1661–1715)</p> <p>– identyfikuje postacie Armanda de Richelieu, Ludwika XIV, Julesa Mazarina, Jeana-Baptista Colberta</p> <p>– przedstawia osiągnięcia kardynała Armanda de Richelieu i Ludwika XIV</p> <p>– wymienia uprawnienia Ludwika XIV jako władcy absolutnego</p> <p>– charakteryzuje działalność kardynała Armanda de Richelieu</p> <p>– charakteryzuje rządy osobiste Ludwika XIV</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała polityka merkantylizmu</p> <p>– wymienia działania, jakie podjął Jean-Baptiste Colbert w celu realizacji polityki merkantylizmu</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>fronda</i>, <i>szlachta urzędnicza</i>, <i>polityka reunionów</i></p> <p>– lokalizuje w czasie frondę (1648–1653), zniesienia Edyktu nantejskiego (1685), wojnę francusko-hiszpańską (1701–1714)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni reuniony</p> <p>– identyfikuje postacie Ludwika XIII, Anny Austriaczki</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób panowanie Henryka IV Burbona wpłynęło na pozycję Francji w Europie</p> <p>– przedstawia, w jaki sposób doszło do powstania we Francji monarchii absolutystycznej</p> <p>– charakteryzuje ustrój Francji za czasów Ludwika XIV</p> <p>– charakteryzuje politykę zagraniczną Ludwika XIV</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób społeczeństwo francuskie zareagowało na rządy absolutne</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne sztuki za panowania Ludwika XIV</p>

			<p>– wyjaśnia, czym była tzw. polityka reunionów i jak się zakończyła dla Francji</p> <p>– ocenia korzyści i zagrożenia, jakie dla państwa niosło skupienie władzy w rękach jednej osoby</p>
Nowe potęgi europejskie w XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Upadek znaczenia Hiszpanii i Portugalii • Nowe imperia kolonialne • Zmiana układu sił nad Bałtykiem • Kres ekspansji tureckiej 	<p>– stosuje pojęcia <i>kompania handlowa, faktoria, Liga Święta</i></p> <p>– lokalizuje w czasie zawarcie Ligi Świętej (1684)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wiedniem (1683), pokój w Karłowicach (1699) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postać Gustawa II Adolfa</p> <p>– wymienia kraje, których pozycja w XVII w. wzrosła, i te, które utraciły w tym czasie status mocarstw w Europie</p> <p>– wymienia nowe imperia kolonialne i wskazuje zasięg ich wpływów</p> <p>– przedstawia główne kierunki ekspansji i zdobycze nowych potęg kolonialnych</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w budowaniu imperiów kolonialnych w XVII w. pełniły kompanie handlowe</p> <p>– omawia okoliczności zahamowania ekspansji tureckiej w Europie w XVII w.</p>	<p>– lokalizuje w czasie purytanów do Ameryki (1620), powstania w Portugalii i Katalonii (1640), zniesienie zależności lennej Prus Książęcych (1657)</p> <p>– identyfikuje postacie Karola IX Sudermańskiego, Karola X Gustawa, Fryderyka Wilhelma</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego w XVII w. Hiszpania i Portugalia utraciły polityczne znaczenie</p> <p>– wyjaśnia, co spowodowało, że Szwecja i Prusy stały się liczącą potęgą w rejonie Bałtyku</p> <p>– przedstawia przyczyny zakończenia tureckiej ekspansji w Europie</p> <p>– omawia proces budowania potęgi Szwecji i Prus w XVII w.</p> <p>– ocenia konsekwencje zmiany układu sił na świecie w XVII w.</p> <p>– ocenia konsekwencje zmiany układu sił nad Bałtykiem w XVII w.</p>
Kultura Europy w XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Barok • Barok w malarstwie i rzeźbie • Architektura doby baroku • Sztuka w krajach protestanckich • Literatura, muzyka i teatr • Nauka w XVII wieku 	<p>– stosuje pojęcie <i>barok, empiryzm, racjonalizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie barok w Europie (k. XVI – p. XVIII w.)</p> <p>– identyfikuje postacie Giovanniego Lorenza Berniniego, Petera Paula Rubensa, Rembrandta van Rijn, Moliera, Jana Sebastiana Bacha, Francisca Bacona, Kartezjusza, Galileusza, Izaaka Newtona</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne sztuki baroku</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sztuka baroku miała wpływać na umacnianie uczuć religijnych katolików</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne malarstwa i rzeźby barokowej</p>	<p>– stosuje pojęcia malarstwo iluzjonistyczne, rokoko,</p> <p>– identyfikuje postacie Caravaggia, Diega Velázquez, Johannesesa Keplera, Artemisi Gentileschi, Fransa Hals, Jana Vermeera van Delft, Judith Leyster, Calderona de la Barci, Lope de Vegi, Jerzego Fryderyka Haendela, Claudia Monteverdiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego barok nazywano epoką przeciwieństw</p> <p>– charakteryzuje osiągnięcia nauki w okresie baroku</p> <p>– omawia myśl filozoficzną epoki baroku</p> <p>– przedstawia osiągnięcia literatury muzyki i teatru w okresie baroku</p> <p>– omawia różnice między sztuką baroku w krajach katolickich i protestanckich</p>
Rozdział IV. Rzeczpospolita w XVII w.			

<p>Początki rządów Wazów w Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podwójna elekcja • Początki panowania Zygmunta III Wazy • Wojna o Inflanty • Rokosz Zebrzydowskiego • Polityka zagraniczna Zygmunta III Wazy • Wojna o ujście Wisły 	<p>– stosuje pojęcie <i>husaria</i></p> <p>– lokalizuje w czasie elekcję Zygmunta III Wazy (1587), rokosz Zebrzydowskiego (1606–1608), wojnę o ujście Wisły (1626–1629)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kircholmem (1605), bitwę pod Oliwą (1627), rozejm w Starym Targu (1629) i jego postanowienia, rozejm w Sztumskiej Wsi (1635) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postacie Zygmunta III Wazy Jana Zamojskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Mikołaja Zebrzydowskiego, Gustawa Adolfa</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Zygmunta III Wazy</p> <p>– wymienia cele polityki zagranicznej Zygmunta III Wazy</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę podczas elekcji i w pierwszych latach panowania Zygmunta III Wazy odegrał Jan Zamojski</p> <p>– wymienia przyczyny wybuchu wojny polsko-szwedzkiej o Inflanty</p> <p>– omawia skutki wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją o Inflanty</p> <p>– przedstawia skutki wojny polsko-szwedzkiej o ujście Wisły</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w prowadzeniu kampanii wojennych odgrywała husaria</p>	<p>– stosuje pojęcia regaliści, popularyści</p> <p>– lokalizuje w czasie unii polsko-szwedzką (1592–1599), bitwę pod Byczyną (1588), bitwę pod Guzowem (1607)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Kokenhausen (1601), Białym Kamieniem (1604), Czarnem (1627), Trzcianą (1629)</p> <p>– identyfikuje postacie Krzysztofa „Pioruna” Radziwiłła, Maksymiliana III, Karola IX Sudermańskiego</p> <p>– omawia okoliczności i przebieg elekcji w 1587 r.</p> <p>– wymienia atuty kandydatury Zygmunta Wazy do tronu polskiego</p> <p>– omawia przebieg wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją o Inflanty</p> <p>– opisuje przebieg wojny polsko-szwedzkiej o ujście Wisły</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polityka Zygmunta III Wazy budziła niezadowolenie szlachty</p> <p>– omawia, jak doszło do rokoszu Zebrzydowskiego</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki rokoszu Zebrzydowskiego</p> <p>– ocenia zaangażowanie Rzeczypospolitej w wojny ze Szwecją za panowania Zygmunta III Wazy</p>
<p>Wojny z Moskwą w pierwszej połowie XVII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wielka Smuta • Czas dymitriad • Wojna Rzeczypospolitej z Moskwą • Utrata Kremla przez Polaków • Wojna o Smoleńsk 	<p>– stosuje pojęcie <i>dymitriady</i></p> <p>– lokalizuje w czasie I dymitriadę (1604–1606), wojnę z Moskwą (1609–1619)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kłuszynem (1610), rozejm w Dywilinie (1619) i jego postanowienia, oblężenie Smoleńska (1633–1634), pokój w Polanowie (1634) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postacie Zygmunta III Wazy, Władysława Wazy, Dymitra Samozwańca, Stanisława Żółkiewskiego, Michała Romanowa</p> <p>– wymienia przyczyny dymitriad</p> <p>– opisuje przebieg i skutki wojny Rzeczypospolitej z Rosją</p> <p>– omawia przebieg i skutki wojny o Smoleńsk</p> <p>– przedstawia skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją w I</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>patriarchat</i>, <i>Wielka Smuta</i>, <i>lisowczycy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie Wielką Smutę (1598–1613), rządy Polaków w Moskwie (1610–1612)</p> <p>– identyfikuje postacie Fiodora I, Dymitra, Borysa Godunowa, Jerzego Mniszcha, Maryny Mniszchówny, Dymitra II Samozwańca, Wasyla Szujskiego</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do Wielkiej Smuty w Rosji</p> <p>– omawia przebieg i skutki I dymitriady</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki II dymitriady</p> <p>– wymienia cele polityki wschodniej państwa polsko-litewskiego za rządów Zygmunta III Wazy i Władysława IV</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy utracili władzę na Kremlu</p> <p>– omawia zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w</p>

		połowie XVII w.	wyniku jej wojen ze Szwecją i Rosją w I połowie XVII w. – ocenia skutki wojen Rzeczypospolitej z Moskwą na początku XVII w. – ocenia politykę zagraniczną Zygmunta III Wazy
Wojny z Turcją w pierwszej połowie XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja na kresach Rzeczypospolitej • Problem tatarski • Przyczyny wojen z Turcją • Cecora i Chocim 	<p>– stosuje pojęcia <i>Dzikie Pola</i>, <i>ataman</i>, <i>jasyr przedmurze chrześcijaństwa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Cecorą (1620), bitwę pod Chocimiem (1621)</p> <p>– identyfikuje postacie Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza</p> <p>– wskazuje na mapie obszary Ukrainy</p> <p>– wymienia przyczyny wojen polsko-tureckich</p> <p>– omawia okoliczności wybuchu wojny polsko-tureckiej za panowania Zygmunta III Wazy</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki wojny polsko-tureckiej w latach 1620–1624</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolitą nazywano przedmurzem chrześcijaństwa</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>Zaporoże</i>, <i>Sicz</i></p> <p>– lokalizuje w czasie pokój hetmański (1621), pokój wieczysty (1624)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Ochmatowem (1644)</p> <p>– wskazuje na mapie Zaporoże, chanat krymski</p> <p>– omawia sytuację społeczno-polityczną na kresach Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia organizację wewnętrzną Kozaków</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki polsko-tureckie miała militarna aktywność Tatarów i Kozaków</p> <p>– ocenia skutki konfliktów Rzeczypospolitej z Turcją w I połowie XVII w.</p>
Powstanie kozackie	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny powstań kozackich • Wybuch powstania Chmielnickiego • od Zbaraża do Batoha • Wojna z Moskwą 	<p>– stosuje pojęcie rejestr kozacki</p> <p>– lokalizuje w czasie powstanie Chmielnickiego (1648–1658)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Żółtymi Wodami (1648), bitwę pod Korsuniem (1648), bitwę pod Piławcami (1648), ugodę w Perejasławiu (1654), unię w Hadziaczu (1658), rozejm w Andruszowie (1667) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postacie Bohdana Chmielnickiego, Jana Kazimierza Wazę, Jeremiego Wiśniowieckiego</p> <p>– wymienia przyczyny powstań kozackich na Ukrainie</p> <p>– przedstawia przyczyny, powstania Chmielnickiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie były postanowienia i skutki ugody w Perejasławiu</p> <p>– wymienia postanowienia unii w Hadziaczu i jej konsekwencje</p> <p>– przedstawia skutki powstania Chmielnickiego</p>	<p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod oblężenie Zbaraża (1649), ugodę zborowską (1649), bitwę pod Beresteczkiem (1651), bitwę pod Białą Cerkwią (1651), bitwę pod Batohem (1652), ugodę w Żwańcu (1653), bitwy pod Połonką i Cudnowem (1660)</p> <p>– identyfikuje postać Iwana Wyhowskiego</p> <p>– omawia przebieg powstania Chmielnickiego</p> <p>– wymienia postanowienia ugody zborowskiej i jej konsekwencje</p> <p>– omawia przebiegi skutki wojny z Rosją o Ukrainę</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na bunty kozackie miało poczucie odrębności wyznaniowej i etnicznej</p> <p>– wyjaśnia, jakie cechy armii kozackiej sprawiły, że była ona pożądaną siłą zbrojną na kresach Rzeczypospolitej</p> <p>– ocenia politykę Rzeczypospolitej wobec Kozaków</p> <p>– ocenia wpływ powstania Chmielnickiego na sytuację państwa polsko-litewskiego</p>

<p>Potop szwedzki i kryzys Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny szwedzkiej napaści • Potop szwedzki • Wojna wyzwolenicza ze Szwecją • Zniszczenia wojenne • Plany reform Jana Kazimierza • Zmiany ustrojowe • Sytuacja wyznaniowa • Rokosz Lubomirskiego 	<p>– stosuje pojęcia <i>wojna partyzancka</i>, <i>wojna podjazdowa</i>, <i>ksenofobia</i>, <i>oligarchia magnacka</i>, <i>liberum veto</i></p> <p>– lokalizuje w czasie pierwsze zastosowanie liberum veto (1652), potop szwedzki (1655–1660), pokój w Oliwie (1660), abdykację Jana Kazimierza (1668)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni kapitulację pod Ujściem (1655), ugodę w Kiejdanach (1655), obronę Jasnej Góry (1655), bitwę pod Warką (1656)</p> <p>– identyfikuje postacie Jana Kazimierza, Stefana Czarnieckiego, Karola X Gustaw, Władysława Sicińskiego</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Jana Kazimierza</p> <p>– wymienia przyczyny potopu szwedzkiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się momentem przełomowym w przebiegu wojny ze Szwedami</p> <p>– omawia taktykę, jaką zastosowali Polacy w walce ze Szwedami</p> <p>– przedstawia postanowienia pokoju w Oliwie</p> <p>– opisuje zniszczenia Rzeczypospolitej po potopie szwedzkim</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla funkcjonowania parlamentaryzmu polskiego miało liberum veto</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>śluby lwowskie</i>, <i>elekcja vivente rege</i></p> <p>– lokalizuje w czasie traktat w Radnot (1656), śluby lwowskie (1656), traktaty welawsko-bydgoskie (1657), wypędzenie arian (1658), rokosz Lubomirskiego (1665), bitwę pod Mątwami (1666)</p> <p>– identyfikuje postacie Janusza Radziwiłła, Hieronima Radziejowskiego, Marii Ludwiki Gonazgi, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego</p> <p>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego</p> <p>– przedstawia okoliczności zawarcia traktatu w Radnot i jego postanowienia</p> <p>– wymienia postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich i wyjaśnia ich konsekwencje dla Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia plan reform wewnętrznych proponowany przez Jana Kazimierza</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszu Lubomirskiego</p> <p>– opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>– charakteryzuje sytuację wyznaniową w Rzeczypospolitej w połowie XVII w.</p> <p>– wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.</p> <p>– ocenia postawę magnatów polskich wobec wojny ze Szwecją</p> <p>– ocenia plany reform Jana Kazimierza Wazy</p> <p>– ocenia proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej w XVII w.</p> <p>– ocenia konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze wojen Rzeczypospolitej w XVII w.</p>
<p>Panowanie Jana III Sobieskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Król „Piast” – Michał Korybut Wiśniowiecki • Wojna z Turcją • Elekcja Jana III Sobieskiego i walki z Turcją 	<p>– lokalizuje w czasie powstanie Ligi Świętej (1684)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Buczaczu (1772) i jego postanowienia, bitwę pod Chocimiem (1673), bitwę pod Wiedniem (1683), pokój Grzymałtowski (1686) i jego postanowienia, pokój w Karłowicach (1699) i jego postanowienia</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>malkontenci</i>, <i>fakcja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Podhajcami (1667), kapitulację Kamieńca Podolskiego (1672), rozejmu w Żurawnie (1676) i jego postanowienia, bitwę pod Parkanami (1683),</p> <p>– identyfikuje postacie Marii Kazimiery d’Arquien, Piotra</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Wyprawa wiedeńska • Późne lata panowania Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego – przedstawia osiągnięcia Jana III Sobieskiego – przedstawia rolę Jana Sobieskiego w wojnach polsko-tureckich – wymienia postanowienia pokoju w Buczaczu – omawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy wiedeńskiej Jana III Sobieskiego – wymienia postanowienia pokoju Grzymułtowskiego – przedstawia postanowienia pokoju w Karłowicach – przedstawia międzynarodowe znaczenie Rzeczypospolitej jako przedmurza chrześcijaństwa 	<p>Doroszenki</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia panowanie Michała Korybuta Wiśniowieckiego – wyjaśnia, jak doszło do wojny z Turcją w latach 60. XVII w. i omawia jej przebieg – omawia okoliczności elekcji Jana III Sobieskiego – wymienia postanowienia rozejmu w Żurawnie – wyjaśnia, jaką rolę w polityce Jana III Sobieskiego miała współpraca z Francją – wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolita zaangażowała się w działalność Ligi Świętej – przedstawia znaczenie pokoju w Karłowicach dla Rzeczypospolitej i Europy – opisuje sytuację wewnętrzną i położenie międzynarodowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1669–1696 – przedstawia, jak zmieniały się założenia polityki zagranicznej Jana III Sobieskiego – charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku wojen z Turcją w XVII w. – ocenia panowanie Jana III Sobieskiego – ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy
<p>Barok i sarmatyzm w Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początek baroków Rzeczypospolitej • Sztuka barokowa • Literaturapolskiego baroku • Nauka i oświata • Sarmatyzm 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>sarmatyzm</i>, <i>orientalizacja</i> – lokalizuje w czasie barok w Polsce (k. XVI– poł. XVIII w.) i sarmatyzm (XVII w.) – identyfikuje postacie Jana Andrzeja Morsztyna, Jana Chryzostoma Paska – przedstawia cechy charakterystyczne dla architektury, sztuki i literatury baroku w Polsce – wymienia cechy charakterystyczne kultury sarmatyzmu – wyjaśnia, dlaczego sarmatyzm stał się ideologią szlachty polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Tylmana z Gameren, Jana Heweliusza, Macieja Kazimierza Sarbieskiego, Anny Stanisławskiej, Elżbiety Drużbackiej, Zbigniewa Morsztyna, Wacława Potockiego, Kaspra Niesieckiego – omawia okoliczności upowszechnienia się kultury baroku w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób przywiązanie do katolicyzmu wpływało na rozwój sztuki baroku w Polsce – określa, jaki wpływ na architekturę polskiego baroku miał mecenat królewski, kościelny i magnacki – wyjaśnia wpływ szlachty na sztukę i literaturę baroku w Polsce – omawia rozwój nauki i oświaty w Rzeczypospolitej w XVII w. – ocenia przejawy sarmatyzmu w mentalności i życiu codziennym szlachty polskiej

Rozdział V. Europa i świat w okresie oświecenia

<p>Przemiany gospodarcze i społeczne w XVIII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eksplozja demograficzna • Rozwój gospodarczy Wielkiej Brytanii • Rewolucja przemysłowa • Maszyna parowa • Skutki rewolucji przemysłowej • Nowe idee ekonomiczne 	<p>– stosuje pojęcia eksplozja demograficzna, rewolucja agrarna, rewolucja przemysłowa, fabryka, urbanizacja, liberalizm gospodarczy</p> <p>– lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej przez Jamesa Watta (1769)</p> <p>– identyfikuje postacie Jamesa Watta, Adama Smitha</p> <p>– przedstawia przyczyny eksplozji demograficznej w XVIII w.</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji przemysłowej</p> <p>– wyjaśnia, jakie korzyści i zagrożenia wiązały się z mechanizacją produkcji</p> <p>– omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój przemysłu w Wielkiej Brytanii</p> <p>– przedstawia skutki rewolucji przemysłowej</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>arystokracja pieniądza, kameralizm, fizjokratyzm, leseferyzm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie opatentowanie tzw. latającego czółenka (1733), skonstruowanie mechanicznej przędzarki (1764)</p> <p>– identyfikuje postacie Johna Kaya, Jamesa Hargreavesa, François Quesnaya</p> <p>– omawia przemiany gospodarcze w Wielkiej Brytanii w XVIII w.</p> <p>– przedstawia skutki społeczne przemian gospodarczych w Wielkiej Brytanii w XVIII w.</p> <p>– omawia zmiany w sposobach produkcji włókienniczej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Wielkiej Brytanii</p> <p>– omawia nowe idee ekonomiczne, które pojawiły się w XVIII w.</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób XVIII-wieczne koncepcje ekonomiczne odbiegały od zasad merkantylnizmu</p> <p>– ocenia skutki społeczne przemian gospodarczych w XVIII w.</p>
<p>Oświecenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geneza oświecenia • Główne idee oświeceniowe • Nauka i szkolnictwo • Literatura piękna i prasa • Literatura polityczna • Sztuka czasów oświecenia 	<p>– stosuje pojęcia <i>oświecenie, racjonalizm, empiryzm, umowa społeczna, trójpodział władzy, klasycyzm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie oświecenie w Europie (XVIII w.)</p> <p>– identyfikuje postacie Benjamina Franklina, Johna Locka, Karola Monteskiusza, Woltera, Wolfganga Amadeusza Mozarta</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywała edukacja w okresie oświecenia</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne sztuki czasów oświecenia</p> <p>– charakteryzuje główne idee oświeceniowe</p> <p>– wymienia formy upowszechniania kultury oświeceniowej</p> <p>– charakteryzuje myśl polityczną epoki oświecenia</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>deizm, ateizm, prawa naturalne, masoneria, sentymentalizm</i></p> <p>– identyfikuje postacie Alessandra Volty, Jamesa Cooka, Denisa Diderota, Andersa Celsjusza, Karola Linneusza, Daniela Defoe, Jacquesa i Josepha Montgolfier, Gabriela Fahrenheita, Jacquesa-Louisa Davida</p> <p>– przedstawia genezę oświecenia</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele miała realizować literatura oświecenia</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miał rozwój prasy w epoce oświecenia</p> <p>– przedstawia osiągnięcia naukowe epoki oświecenia</p> <p>– przedstawia, jakiego społeczeństwa oczekiwali oświeceniowi myśliciele</p> <p>– ocenia, czy oczekiwania stawiane w oświeceniu artystom poszerzały, czy ograniczały ich możliwość ekspresji</p> <p>– ocenia poglądy polityczne filozofów i myślicieli oświecenia</p>

<p>Absolutyzm oświecony w XVIII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Idea absolutyzmu oświeconego • Rosja za rządów Piotra Wielkiego • Rosja za czasów Katarzyny II Wielkiej • Prusy nowym mocarstwem • Austria i Habsburgowie • Absolutyzm oświecony Habsburgów 	<p>– stosuje pojęcia <i>absolutyzm oświecony, józefinizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wielką wojnę północną (1700–1721), wojnę siedmioletnią (1756–1763)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie Królestwa Prus (1701)</p> <p>– identyfikuje postacie Piotra I Wielkiego, Katarzyny II, Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II</p> <p>– wyjaśnia, co skłoniło XVIII-wiecznych władców absolutnych do podjęcia reform w ich państwach</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w państwie miał odgrywać władca oświecony</p> <p>– omawia reformy Piotra I Wielkiego i Katarzyny II Wielkiej</p> <p>– wymienia reformy Marii Teresy i Józefa II</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>sankcja pragmatyczna, państwo policyjne</i></p> <p>– lokalizuje w czasie ogłoszenie sankcji pragmatycznej (1713), wcielenie chanatu krymskiego do Rosji (1763)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Połtawą (1709)</p> <p>– identyfikuje postacie Fryderyka I Hohenzollerna, Karola VI</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Piotra I Wielkiego, Katarzyny II, Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały Piotrowi I Wielkiemu i Katarzynie II Wielkiej</p> <p>– opisuje proces budowania państwa absolutyzmu oświeconego w Prusach</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach wydano w Austrii sankcję pragmatyczną</p> <p>– porównuje reformy wdrażane w Rosji, Prusach i Austrii</p> <p>– ocenia politykę władców rosyjskich w okresie absolutyzmu oświeconego</p> <p>– ocenia konsekwencje reform oświeceniowych w Austrii i Prusach</p> <p>– ocenia, czy skutek zmian wprowadzonych przez władców oświeconych poprawił się poziom życia ich poddanych</p>
<p>Powstanie Stanów Zjednoczonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kolonie brytyjskie w Nowym Świecie • Konflikt z władzami brytyjskimi • Wojna o niepodległość • Konstytucja Stanów Zjednoczonych 	<p>– stosuje pojęcia <i>państwo federacyjne, Kongres, Izba reprezentantów, Senat, Karta Praw, republikanie, demokraci</i></p> <p>– lokalizuje w czasie ogłoszenie „bostońskie picie herbaty” (1773), Deklaracji niepodległości (4 VII 1776), wojnę o niepodległość USA (1775–1783), przyjęcie konstytucji Stanów Zjednoczonych (1787)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Yorktown (1781)</p> <p>– identyfikuje postacie Jerzego Waszyngtona, Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki</p> <p>– wymienia przyczyny konfliktu mieszkańców kolonii z władzami brytyjskimi</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Bostonie stały się impulsem do otwartego buntu kolonistów przeciwko władzom metropolii</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>ustawa stemplowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wprowadzenie ustawy stemplowej (1765), ogłoszenie ustawy o herbacie (1773), I kongres Kontynentalny (1774), wybór I prezydenta USA (1787)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Lexington (1775), bitwę pod Saratogą (1777), postanowienia pokoju w Wersalu (1783)</p> <p>– identyfikuje postać Thomasa Jeffersona,</p> <p>– przedstawia, jak były zorganizowane kolonie angielskie w Ameryce Północnej</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie między kolonistami a metropolią odgrywały Kongresy Kontynentalne</p> <p>– omawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych</p> <p>– wymienia kompetencje prezydenta określone w konstytucji Stanów Zjednoczonych</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia założenia Deklaracji niepodległości – przedstawia rozwiązania ustrojowe przyjęte w konstytucji Stanów Zjednoczonych – omawia założenia Karty Praw – omawia rolę Polaków w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegał system dwupartyjny w USA – ocenia, jaką rolę w toczonych działaniach odegrało ogłoszenie Deklaracji niepodległości – ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej
Rewolucja francuska	<ul style="list-style-type: none"> • Francja za Ludwika XVI • Zwołanie Stanów Generalnych • Wybuch rewolucji • Zmiana ustroju Francji 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia burżuazja, Zgromadzenie Narodowe, Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna, jakobini, kordelierzy – lokalizuje w czasie ogłoszenie się przedstawicieli stanu trzeciego Zgromadzeniem Narodowym (VI 1789), szturm na Bastylię (14 VII 1789), uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela (VIII 1789) – identyfikuje postacie Ludwika XVI, Marii Antoniny, Maximiliena Robespierre’a, Georges’a Dantona – omawia strukturę francuskiego społeczeństwa stanowego – wymienia przyczyny rewolucji francuskiej – przedstawia wydarzenia związane z wybuchem rewolucji we Francji – wymienia pierwsze reformy konstytuanta – wymienia postanowienia Deklaracji praw człowieka i obywatela 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia Zgromadzenie Konstytucyjne (konstytuanta), wielka trwoga, sankiuloci – lokalizuje w czasie otwarcie Stanów Generalnych (V 1789), powstanie Zgromadzenia Konstytucyjnego/konstytuanta (VII 1789), marsz na Wersal (X 1789), ogłoszenia pierwszej konstytucji francuskiej (IX 1791) – identyfikuje postacie Emmanuela-Josepha Sieyès’a, Josepha Marie de La Fayette’a, Jean-Paula Marata – charakteryzuje sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Francji za panowania Ludwika XVI – wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Stany Generalne – wymienia cele polityczne i społeczne stanu trzeciego – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powołano Zgromadzenie Narodowe – przedstawia obozy polityczne ukształtowane w konstytuancie – przedstawia zmiany ustrojowe i społeczne, jakie wprowadziła konstytucja z 1791 r. – ocenia stosunek Ludwika XVI do wydarzeń rewolucyjnych – ocenia, jaki wpływ na prace konstytuanta miały działania podejmowane przez mieszkańców Paryża i prowincji
Republika Francuska	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna z Austrią i Prusami • Upadek monarchii • Skutki egzekucji króla • Dyktatura jakobinów • Przewrót termidoriański dyrektoriat • Znaczenie rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>dyktatura jakobinów</i>, <i>Konwent Narodowy</i>, <i>Komitet Ocalenia Publicznego</i>, <i>Trybunał rewolucyjny</i>, <i>wielki terror</i>, <i>przewrót termidoriański</i>, <i>dyrektoriat</i> – lokalizuje w czasie proklamowanie republiki we Francji (IX 1792), dyktaturę jakobinów (IV 1793–VII 1794), utworzenie Komitetu Ocalenia Publicznego (1793), przewrót termidoriański (VII 1794) 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>żyrondyści</i>, <i>górale</i>, <i>„bagno”</i>, <i>powstanie w Wandei</i> – lokalizuje w czasie wybuch wojny Francji z Austrią (IV 1792), ścięcie Ludwika XVI (I 1793), ogłoszenie dekretu o podejrzanych (1793), ogłoszenie konstytucji roku III (1795) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wybuch powstania w Wandei (1793) – przedstawia stosunek państw europejskich do rewolucji we

		<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Maximiliena Robespierre’a – omawia okoliczności upadku monarchii we Francji – przedstawia cechy charakterystyczne dyktatury jakobinów – przedstawia rolę, jaką odgrywał Komitet Ocalenia Publicznego i Trybunał Rewolucyjny – wyjaśnia, jak doszło do przewrotu termidoriańskiego i jakie były jego konsekwencje – przedstawia skutki rewolucji francuskiej 	<p>Francji</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia reakcję państw europejskich na egzekucję Ludwika XVI – przedstawia przyczyny wojny rewolucyjnej Francji z Austrią i Prusami – omawia okoliczności, w jakich doszło do wprowadzenia dyktatury jakobinów – ocenia znaczenie rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej
Rozdział VI. Kryzys i upadek Rzeczypospolitej			
Czasy saskie	<ul style="list-style-type: none"> • Panowanie Augusta II Mocnego • Polityka zagraniczna • Sejm Niemy i jego znaczenie • Podwójna elekcja 1733 roku • Panowanie Augusta III • Dążenia reformatorskie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>Sejm Niemy</i>, <i>Familia Collegium Nobilium</i> – lokalizuje w czasie wielką wojnę północną (1700–1721), obrady sejmu niemego (1717), zawarcie traktatu Loewenwolda (1732), założenie Collegium Nobilium (1740) – identyfikuje postacie Augusta II Mocnego, Augusta III, Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Konarskiego – przedstawia osiągnięcia Augusta II Mocnego – wymienia cele polityczne, jakie przyświecały Augustowi II Mocnemu – przedstawia sytuację wewnętrzną w Rzeczypospolitej w okresie wielkiej wojny północnej – przedstawia postanowienia sejmu niemego – omawia zjawisko ingerencji obcych mocarstw w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej w I poł. XVIII w. – wyjaśnia, na czym polegał kryzys parlamentaryzmu polskiego za panowania Augusta III 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie republikanci – lokalizuje w czasie elekcję Augusta II Mocnego (1697), konfederację warszawską (1704), pokój w Altranstädt (1706), bitwę pod Połtawą (1709), konfederację tarnogrodzką (1715), pokój w Nystad (1721), podwójną elekcję (1733), wojnę o sukcesję polską (1733–1736) – identyfikuje postacie Karola XII, Franciszka Ludwika Contiego – wyjaśnia, w jakich okolicznościach tron w Rzeczypospolitej objął August II Mocny – charakteryzuje panowanie Augusta III – omawia zaangażowanie Rzeczypospolitej w wielką wojnę północną – przedstawia projekty reform społecznych i politycznych w I połowie XVIII w. – przedstawia okoliczności i skutki podwójnej elekcji w 1733 r. – porównuje sposób sprawowania władzy przez obu królów z dynastii Wettinów – ocenia polityczne konsekwencje sejmu niemego – ocenia międzynarodowe położenie Rzeczypospolitej za rządów obu Sasów
Początki panowania Stanisława Augusta	<ul style="list-style-type: none"> • Nowy układ sił • Ostatnia elekcja 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>Szkoła Rycerska</i>, <i>dysydenci</i>, <i>prawa kardynalne</i>, <i>konfederacja barska</i>, <i>Komisja Edukacji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>konfederacja w Radomiu</i> – lokalizuje w czasie konfederacje Torunia, Słucku i Radomiu

Poniatowskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Pierwsze reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego • Sprawa dysydentów • Konfederacja barska • I rozbiór Rzeczypospolitej • Sejm rozbiorowy 	<p><i>Narodowej, Rada Nieustająca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie elekcję Stanisława Augusta Poniatowskiego (1764), utworzenie Szkoły Rycerskiej (1765), uchwalenie praw kardynalnych (1768), konfederacjębarską (1768–1772), sejm rozbiorowy (1773–1775), ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej (1773) – lokalizuje w czasie i przestrzeni I rozbiór Rzeczypospolitej (1772) – identyfikuje postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego, Katarzyny II, Józefa Pułaskiego – przedstawia osiągnięcia Stanisława Augusta Poniatowskiego – wymienia reformy sejmu konwokacyjnego – charakteryzuje reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego – wyjaśnia, w jaki sposób problem dyzunitów wpłynął na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej – wymienia prawa kardynalne – wymienia postanowienia sejmu porozbiorowego z lat 1773–1775 	<p>(1767), tzw. sejm repninowski (1767–1768), powołanie Rady Nieustającej (1775)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Mikołaja Repnina, Michała Krasińskiego –omawia układ sił politycznych u schyłku panowania Augusta III – wyjaśnia, dlaczego Katarzyna II zdecydowała się osadzić na polskim tronie Stanisława Poniatowskiego – omawia przebieg ostatniej elekcji w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, komu i dlaczego zależało na uchwaleniu tzw. praw kardynalnych – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfederacji barskiej – omawia okoliczności przeprowadzenia I rozbioru Rzeczypospolitej – opisuje zmiany terytorialne, społeczne i gospodarcze, jakie przyniósł I rozbiór Rzeczypospolitej – ocenia reformy sejmu konwokacyjnego i pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego – ocenia wpływ Rosji na politykę wewnętrzną w Rzeczypospolitej – ocenia skutki I rozbioru Rzeczypospolitej
Oświecenie w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Początki oświecenia na ziemiach polskich • Edukacja i nauka • Mecenat królewskiej sztuki pięknej • Literatura oświecenia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>oświecenie stanisławowskie, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, obiady czwartkowe</i> – lokalizuje w czasie oświecenie w Rzeczypospolitej (poł. XVIII – pocz. XIX w.), utworzenie Collegium Nobilium (1740), założenie Szkoły Rycerskiej (1765), powołanie Komisji Edukacji Narodowej (1773), powstanie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych (1775) – identyfikuje postacie Stanisława Konarskiego, Stanisława Staszica, Ignacego Krasickiego, Wojciecha Bogusławskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Marcella Bacciarellego, Bernarda Belotta Canaletta – przedstawia osiągnięcia Stanisława Augusta Poniatowskiego – wymienia cechy charakterystyczne oświecenia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie założenie Teatru Narodowego (1765) – identyfikuje postacie Jakuba Fontany, Dominika Merliniego, Jana Piotra Norblina, Franciszka Karpińskiego, Adama Naruszewicza, Franciszka Bohomolca, Stanisława Trembeckiego – omawia początki oświecenia na ziemiach polskich – wyjaśnia, dlaczego idee oświeceniowe pojawiły się w Rzeczypospolitej z opóźnieniem – omawia rozwój edukacji w Rzeczypospolitej w czasach oświecenia – wyjaśnia, jakie funkcje miała pełnić literatura w okresie oświecenia w Polsce – przedstawia działalność i znaczenie Teatru Narodowego – przedstawia rozwój nauki w okresie oświecenia w Polsce – ocenia wpływ Stanisława Augusta Poniatowskiego na rozwój kultury oświecenia w Polsce

		<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje mecenat królewski w okresie oświecenia – przedstawia osiągnięcia architektury i sztuki klasycyzmu w Polsce – wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju edukacji odgrywała Komisja Edukacji Narodowej 	
Sejm Wielki	<ul style="list-style-type: none"> • Rzeczpospolita po I rozbiore • Zmiana sytuacji w Europie • Początek obrad Sejmu Wielkiego • Pierwsze reformy Sejmu Wielkiego • Sejm Czteroletni 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>protektorat, Sejm Wielki, ofiara wieczysta, Sejm Czteroletni</i> – lokalizuje w czasie początek obrad Sejmu Wielkiego (X 1788), uchwalenie tzw. ofiary wieczystej (1789), ustawę o sejmikach (III 1791), Prawo o miastach królewskich (IV 1791) – identyfikuje postacie Katarzyny II, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Stanisława Staszica, Hugona Kołłątaja, Ignacego Potockiego – wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Sejm Wielki – charakteryzuje stronnictwa Sejmu Wielkiego i ich programy – wymienia pierwsze reformy Sejmu Wielkiego – wymienia reformy sejmu z 1791 r. – omawia reformy Sejmu Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>rzędy królewsko-ambadorskie, czarna procesja</i> – lokalizuje w czasie spotkanie w Kaniowie (1787), likwidację Rady Nieustającej (1789), tzw. czarną procesję (1789), przymierze z Prusami (1790) – identyfikuje postacie Stanisława Małachowskiego, Kazimierza Nestora Sapiehy, Stanisława Szczęsnego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Seweryna Rzewuskiego, Adama Kazimierza Czartoryskiego, Jana Dekerta – charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po I rozbiore – wyjaśnia, na czym polegały rządy królewsko-ambadorskie – wyjaśnia, jakie znaczenie dla planów reform ustrojowych miał zjazd w Kaniowie – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Sejm Wielki przekształcił się w Sejm Czteroletni – ocenia reformy Sejmu Wielkiego – ocenia wpływ reform sejmowych z 1791 na ustrój Rzeczypospolitej
Konstytucja 3 maja	<ul style="list-style-type: none"> • Uchwalenie Konstytucji 3 maja • Postanowienia Konstytucji 3 maja • Konfederacja targowicka • Wojna w obronie Konstytucji 3 maja • II rozbiór Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia konfederacja targowicka, wojna w obronie konstytucji – lokalizuje w czasie uchwalenie Konstytucji 3 maja (1791), konfederację targowicką (1792), wojnę w obronie Konstytucji 3 maja (1792–1793), sejm rozbiorowy w Grodnie (1793) – lokalizuje w czasie i przestrzeni II rozbiór Rzeczypospolitej (1793) – identyfikuje postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego, Ignacego Potockiego, Hugona Kołłątaja, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie przystąpienie Stanisława Augusta Poniatowskiego do konfederacji targowickiej (1792) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Zieleńcami (1792), bitwę pod Dubienką (1792) – identyfikuje postacie Scipione Piattolego, Fryderyka Augusta, Szymona Kossakowskiego – przedstawia okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja – wyjaśnia, jaki stosunek do wprowadzanych reform miały państwa ościenne – przedstawia stosunek społeczeństwa Rzeczypospolitej do

		<p>Stanisława Szczęsnego Potockiego, Seweryna Rzewuskiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Tadeusza Kościuszki, Józefa Poniatowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia postanowienia Konstytucji 3 maja – charakteryzuje zmiany ustrojowe i społeczne wprowadzone na mocy Ustawy rządowej – wymienia postanowienia sejmu grodzieńskiego z 1793 r. – opisuje zmiany terytorialne i polityczne, jakie przyniósł II rozbiór Rzeczypospolitej 	<p>Konstytucji 3 maja</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej – przedstawia przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja – przedstawia okoliczności II rozbioru Rzeczypospolitej – ocenia postawę inicjatorów konfederacji targowickiej – ocenia postawę Stanisława Augusta Poniatowskiego w czasie wojny w obronie konstytucji – ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja dla dalszych dziejów Polski
Upadek Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja w Rzeczypospolitej po II rozbiorze • Wybuch powstania kościuszkowskiego • Insurekcja kościuszkowska • Upadek powstania • Koniec Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęciainsurekcja, Uniwersał połaniecki – lokalizuje w czasie powstanie kościuszkowskie (1794–1795), ogłoszenie aktu insurekcji (24 III 1794), ogłoszenie Uniwersału połanieckiego (V 1794) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Racławicami (4 IV 1794), bitwę pod Szczekocinami (6 VI 1794), bitwę pod Maciejowicami (10 X 1794), rzeź Pragi (XI 1794), III rozbiór Rzeczypospolitej (1795) – identyfikuje postacie Tadeusza Kościuszki, Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego, Aleksandra Suworowa – przedstawia osiągnięcia Tadeusza Kościuszki – przedstawia przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu powstania miał akt insurekcji Tadeusza Kościuszki – wymienia postanowienia Uniwersału połanieckiego – omawia skutki upadku powstania kościuszkowskiego – opisuje zmiany terytorialne, jakie przyniósł III rozbiór Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie Rada Najwyższa Narodowa – lokalizuje w czasie wybuch powstania w Warszawie i Wilnie (IV 1794), powołanie Rady Najwyższej Narodowej (V 1794), abdykację Stanisława Augusta Poniatowskiego (XI 1795) – identyfikuje postaciIgnacego Działyńskiego, Fryderyka Wilhelma II, Tomasa Wawrzeckiego – charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po II rozbiorze – omawia cele i działalność emigracji niepodległościowej – przedstawia okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego – omawia przebieg insurekcji kościuszkowskiej – wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu kościuszkowskim pełniła Rada Najwyższa Narodowa – ocenia znaczenie powstania kościuszkowskiego dla polskiej myśli niepodległościowej – ocenia szanse na zwycięstwo powstania kościuszkowskiego – ocenia panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego
Rozdział VII. Epoka napoleońska			
Od konsulatu do cesarstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Rządy dyktatoriatu • Koniec I koalicji antyfrancuskiej • Napoleon w Egipcie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęciadyktatoriat, konsul, konkordat, Kodeks Napoleona – lokalizuje w czasie rządu dyktatoriatu (1794–1799), rządy konsulatu (1799–1804), konkordat z papieżem (1801), wydanie Kodeksu Napoleona (1804), koronację 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia zamach stanu 18 brumaire’a, plebiscyt – lokalizuje w czasie pokoju w Campo Formio (1797), bitwę pod piramidami (1798), zamach stanu 18 brumaire’a (1799), II koalicji antyfrancuskiej (1799), konstytucję roku VIII (1799) – wskazuje na mapie państwa II koalicji antyfrancuskiej

	<ul style="list-style-type: none"> • Zamach stanu 18 brumaire'a • Reformy Napoleona • Kodeks Napoleona • Napoleon cesarzem Francuzów 	cesarską Napoleona (1804) <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Napoleona Bonaparte – przedstawia osiągnięcia Napoleona Bonaparte – charakteryzuje rządy dyktatoratu – charakteryzuje rządy konsulatu – wymienia reformy Napoleona Bonaparte – wyjaśnia, jakie znaczenie miało wprowadzenie Kodeksu Napoleona – opisuje okoliczności przejścia władzy przez Napoleona jako cesarza Francuzów 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Jeana-François Champolliona, Józefiny – wyjaśnia, jaką rolę odegrał Napoleon Bonaparte w okresie rządów dyktatoratu – przedstawia okoliczności zakończenia wojny Francji z I koalicją antyfrancuską – przedstawia postanowienia pokoju z Campo Formio – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy Napoleona do Egiptu – opisuje okoliczności przewrotu 18 brumaire'a – ocenia rolę i działalność Napoleona Bonaparte w okresie dyktatoratu i konsulatu
Cesarstwo francuskie Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna z III koalicją • Wojna z IV koalicją • Szczyt potęgi napoleońskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia „bitwa trzech cesarzy”, <i>blokada kontynentalna</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Austerlitz (1805), ogłoszenie blokady kontynentalnej (1806) – lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Tylży (1807) i jego postanowienia – identyfikuje postacie Napoleona I, Franciszka II, Aleksandra I – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny miała bitwa pod Austerlitz – wyjaśnia, na czym polegała tzw. blokada kontynentalna i jakie miała przynieść skutki – wymienia postanowienia pokoju w Tylży – wyjaśnia, dlaczego Napoleon uchodzi za jednego z najwybitniejszych dowódców w historii 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie Związek Reński – lokalizuje w czasie i przestrzeni zawązanie III koalicji antyfrancuskiej (1805), bitwę pod Trafalgarem (1805), bitwę pod Ulm (1805), pokój w Preszburgu (1805) i jego postanowienia, powstanie IV koalicji antyfrancuskiej (1806), bitwy pod Jeną i Auerstedt (1806), bitwy pod Ławą Pruską i Frydlandem (1807), bitwę pod Wagram (1809), zajęcia Hiszpanii przez Napoleona (1808) – identyfikuje postacie Horacego Nelsona, Marii Ludwiki – wskazuje na mapie państwa III i IV koalicji antyfrancuskiej – przedstawia militarne osiągnięcia Napoleona I – omawia przebieg wojny Francji z III koalicją antyfrancuską – wymienia postanowienia pokoju w Preszburgu – przedstawia przebieg wojny Francji z IV koalicją antyfrancuską – wyjaśnia, dlaczego w 1809 r. Napoleon osiągnął szczyt swojej potęgi – ocenia, jaką rolę w koalicjach antynapoleońskich odegrała Wielka Brytania
Upadek Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny wojny z Rosją • Wyprawa na Moskwę • Upadek Napoleona • 100 dni Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia Wielka Armia, taktyka spalonej ziemi, „bitwa narodów” – lokalizuje w czasie abdykację Napoleona (1814), 100 dni Napoleona (1815) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę Napoleona na 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie „druga wojna polska” – lokalizuje w czasie pokój paryski (1814), powstanie VII koalicji antyfrancuskiej (1815) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Borodino (1812), bitwę nad Berezyną (1812)

		<p>Moskwę (1812–1813), bitwę pod Lipskiem (1813), bitwę pod Waterloo (1815)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Aleksandra I, Michaiła Kutuzowa – wymienia przyczyny wojny Napoleona I z Rosją – wyjaśnia, na czym polegała potęga Wielkiej Armii – wymienia konsekwencje klęski Napoleona I w 1814 r. – przedstawia konsekwencje bitwy pod Waterloo 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg wyprawy Napoleona I na Moskwę – przedstawia czynniki, które zadecydowały o klęsce wyprawy – wyjaśnia, jakie znaczenie dla walczących stron miała bitwa pod Lipskiem – wyjaśnia, dlaczego społeczeństwo francuskie poparło powrót Napoleona w 1815 r. – ocenia, która z bitew stoczonych przez Napoleona w latach 1812–1815 najsilniej wpłynęła na losy Europy – ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy
Polacy w wojnach napoleońskich	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Legionów Polskich • Walki we Włoszech • Kryzys idei legionowej • Znaczenie Legionów Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia Legiony Polskie, Legia Naddunajska – lokalizuje w czasie utworzenie Legionów Polskich we Włoszech (1797), utworzenie Legii Naddunajskiej (1799), wysłanie polskich oddziałów na Santo Domingo (1802) – identyfikuje postacie Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, Karola Kniaziewicza – opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech – omawia organizację Legionów Polskich we Włoszech – przedstawia znaczenie Legionów Polskich we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie utworzenie pokój w Lunéville (1801) – omawia cele i oczekiwania polskiej emigracji po powstaniu Kościuszkowskim i III rozbiórze Rzeczypospolitej – opisuje udział Legionów Polskich w kampaniach wojsk napoleońskich – przedstawia konsekwencje udziału Legionów w walkach na Santo Domingo – wyjaśnia, dlaczego spadło zainteresowanie Francji wykorzystaniem potencjału militarnego Legionów Polskich – ocenia wkład Polaków w budowanie hegemonii Francji napoleońskiej w Europie
Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie Księstwa Warszawskiego • Ustrój Księstwa Warszawskiego • Trudności i sukcesy Księstwa Warszawskiego • Wojna z Austrią • Upadek Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie dekret grudniowy – lokalizuje w czasie pokój w Tylży (1807), ogłoszenie konstytucji Księstwa Warszawskiego (1807), dekret grudniowy (1807), powstanie Królestwa Polskiego (1815) – lokalizuje w czasie i przestrzeni Księstwo Warszawskie (1807–1812), bitwę pod Raszynem (1809), bitwę pod Somosierrą (1809), bitwę pod Lipskiem (1813) – identyfikuje postacie Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Poniatowskiego – wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu Księstwa Warszawskiego odegrał Jan Henryk Dąbrowski – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy polskiej miały postanowienia pokoju w Tylży 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>Komisja Rządząca</i> – lokalizuje w czasie powołanie Komisji Rządzącej (1807), bitwę pod Frydlandem (1807) – lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Schönbrunn (1809) i jego postanowienia – identyfikuje postacie Stanisława Małachowskiego, Fryderyka Augusta I – omawia organizację władz na ziemiach polskich zajętych przez wojska napoleońskie w 1807 r. – przedstawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego – omawia przebieg wojny z Austrią i jej konsekwencje – wyjaśnia, czemu Księstwo Warszawskie nie było w pełni

		<ul style="list-style-type: none">– charakteryzuje ustrój Księstwa warszawskiego– wymienia reformy społeczne zrealizowane w Księstwie Warszawskim– przedstawia sukcesy i problemy funkcjonowania Księstwa Warszawskiego– omawia okoliczności upadku Księstwa Warszawskiego	<ul style="list-style-type: none">suwerennym ośrodkiem państwowości polskiej– ocenia politykę Napoleona wobec Polaków
--	--	---	--